

Zwermverzorging

door H. van der Kammen

Een zwerm is een gedeelte van een volk met oude moeder dat, voorzien van voesel voor de eerstvolgende dagen, de oorspronkelijke woning verlaat om elders een nieuwe kolonie te stichten. Deze tweedeling van het hoofdvolk zal pas plaats vinden, als in het volk minstens één gesloten dop aanwezig is. Deze moerdop geeft de zekerheid dat binnenkort, meestal na zeven dagen, een nieuwe moeder haar intrede in het volk zal doen. De imker kan aan verschillende tekenen zien, dat het bijenvolk zich op het zwermen voorbereidt. Wanneer de bijen in het voorjaar het eerste broed gaan verzorgen, wordt in feite al een eerste, zij het ver verwijderde, grondslag voor het zwermen gelegd. Na enige tijd worden er op één dag meer bijen geboren dan er sterven. De bijen krijgen ruimtegebrek en de temperatuur in de woning loopt op. In april heeft de koningin onbevuchte eitjesafgezet in de darrencellen. Uit deze eitjes worden na 24 dagen de eerste darren geboren. Op het ogenblik dat de eerste dar uit zijn cel tevoorschijn is gekomen treedt een nieuwe fase in het bijenvolk in. De bijen kunnen nu aan het kweken van een nieuwe koningin gaan denken. Ofschoon ze maar één koningin nodig hebben, spelen de bijen op zeker en zetten meerdere moerdoppen (zwermcellen) aan. Deze doppen worden door de koningin belegd en daarmee geeft ze het sein om over 9 dagen, wanneer de eerste belegde dop gesloten zal zijn, af te zwermen. Wanneer de bromzwerm, ook wel brandzwerm of voorzwerm genoemd, is afgekomen, duurt het nog een week voor de eerste jonge moeder geboren wordt. Omdat er meerdere doppen zijn aangezet en belegd, vormen meerdere jonge koninginnen nog een bedreiging voor de eerstgeborene. Deze laat haar aanwezigheid blijken door te tuten. Dit geluid is voor de imker een teken dat de nazwerm niet lang op zich laat wachten. We kunnen stellen dat deze als regel 9 dagen na de brandzwerm afkomt. Slecht weer kan nog voor uitstel zorgen. In nevenstaande tabel een overzicht van de verschillen tussen beide zwermen.

Bromzwerm

Hoe moet de imker de zwermen na huisvesting gaan behandelen?

Wanneer de imker de zwerm gehuisvest heeft in een kast, kan hij de zwerm enkele raampjes kunstraat geven. Het is niet aan te raden ineens een volle bak met kunstraat mee te geven, er is immers een leggende koningin. De zwermbijen hebben voor drie à vier dagen voedsel uit haar oude woning meegenomen.

Voorzwerm

Groter dan 10-20.000 bijen
Een oude moeder

Moer bevrucht
Weer direct eitjes
Heeft veel oude bijen
Komt af tussen 11 en 2 uur

Blijft langer hangen
Hecht aan broed
Krijgt vaak weer zwermplannen
Minder gemakkelijk te verenigen

Nazwerm

Kleiner dan 5-10.000 bijen
Een (of meer) jonge moeder(en)

Moer onbevucht
Voorlopig geen eitjes
Veel jonge bijen
Kan tussen 8 en 5 uur afkomen

Blijft korter hangen
Hecht niet aan broed
Meestal geen verdere zwermplannen
Laat zich gemakkelijk verenigen

Bijvoeren is dus de eerste dagen niet nodig. Het is zelfs af te raden. De bijen weten geen raad met het aangeboden voer en kunnen er dan een reden in zien om de nieuwe woning weer te verlaten. De imker moet pas na vier dagen wat voer gaan aanbieden en dit alleen als hij weet dat er op dat ogenblik op zijn stand niet voldoende dracht is. De bromzwerm is erg op broedverzorging ingesteld. Er zijn imkers die van deze wetenschap gebruik maken door een raam met open broed uit een ander volk bij te hangen. Een bromzwerm kan datzelfde seizoen nog eens te gaan zwermen. We zien dit aan het feit dat een bromzwerm al na ongeveer tien dagen darrencellen gaat bouwen. Na een week of zes kan een maagdezwerm afkomen.

Nazwermen

Nazwermen laten een ander gedragspatroon zien. Iedere imker schept wel eens een nazwerm die zo klein is dat hij zich afvraagt of er nog wel iets goeds uit kan voortkomen. Het is niet af te raden om bij dergelijke gelegenheden, als de mogelijkheid bestaat twee nazwermen te verenigen. Zolang de moeder nog niet bevrucht zijn kan dit zondermeer. Maar het is voor alle zekerheid aan te raden om de bekende krantenmethode aan te wenden. Omdat de nazwerm niet direct al broed heeft te verzorgen, immers de jonge koningin moet nog op bruidsvlucht, zal zo'n volk een minder grote behoefte aan voer hebben. Al zal het zeker niet zo vlug gebeuren als bij een bromzwerm, toch kan ook een nazwerm weer zwermplannen krijgen. De imker dient dus altijd zijn volken goed in het oog te houden en mag nooit denken, dat zijn volken niet (meer) kunnen gaan zwermen. Kleine inspecties kunnen grote verrassingen voorkomen.